

Huvudman

Friskolan Asken Aktiebolag
Org.nr 5567481071

Beslut

Datum 2026-06-02
Dnr SI 2026:4139
Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Friskolan Asken belägen i Strängnäs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Friskolan Asken Aktiebolag att senast den **23 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisning bedrivs av legitimerade och behöriga lärare och elevers medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Friskolan Asken Aktiebolag inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Friskolan Asken Aktiebolag ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i alla ämnen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller exempelvis ämnena biologi, kemi, fysik och teknik i årskurs 4. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. Om någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga ska även lärarens erfarenhet och utbildning framgå. Huvudmannen ska även redogöra för skälen till att huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig för det fall en icke legitimerad och obehörig lärare bedriver undervisning. Huvudmannen ska redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet samt även inkomma med eventuella rekryteringsannonser som publicerats i externa kanaler. (2 kap. och 13 och 18 §§ skollagen)

Elevers medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling

2. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolenheten. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en beskrivning av elevernas medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser förebyggande arbete för att skapa trygghet, upprättande av och innehåll i planen mot kränkande behandling samt att agera vid och anmäla uppgifter om kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:4139) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Friskolan Asken i Strängnäs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Friskolan Asken följer gällande bestämmelser om legitimerade och behöriga lärare, förebyggande arbete för att skapa trygghet, plan mot kränkande behandling samt agerande vid och anmälan av uppgifter om kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn mellan den 22 april och 23 april 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat lärarförteckning och plan mot kränkande behandling. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att

nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av ingiven lärarförteckning och klasscheman framgår att sju av 26 lärare saknar lärarlegitimation och att ytterligare fem lärare bedriver undervisning i ämnen eller årskurser de inte är behöriga i. Av intervju med rektorn framgår att det på Friskolan Asken saknas behöriga lärare i vissa ämnen. Rektorn beskriver att det pågår en fortbildningsinsats där fem lärare studerar för att få lärarlegitimation och behörighet men konstaterar att efter dessa insatser kommer det ändå finnas klasser som undervisas av icke legitimerade och obehöriga lärare. Enligt rektorn är det svårt att rekrytera behöriga lärare i vissa ämnen som matematik och naturorienterade ämnen.

Av ingivna rekryteringsannonser och kompletterande uppgifter från huvudmannen framgår att skolenheten inte har annonserat efter legitimerad och behörig lärare under det senaste året i ämnena biologi, kemi, fysik och teknik i årskurs 4 samt att undervisningen i dessa ämnen och årskurs bedrivits av lärare som inte är behörig i ämnena under längre tid än ett år.

I ingiven lärarförteckning anges att det finns en lärare som inte innehar lärarlegitimation som är anställd utan tidsbegränsning. Av intervju med rektorn framgår att detta beror på ett skrivfel i lärarförteckningen och att endast legitimerade lärare är anställda som lärare utan tidsbegränsning. Av kompletterande information från huvudmannen framgår vidare att om en person som avses i 2 kap. 18 § skollagen ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader fattar huvudmannen beslut om detta.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § första stycket skollagen)

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor

utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock beträffande grundskolan inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Av skollagen framgår även att om en person som avses i 2 kap. 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta (2 kap. 19 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock under vissa förutsättningar anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning om han eller hon, beträffande grundskolan, ska undervisa i modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver (prop. 2009/10:165 s. 269 och 652).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare gällande att en sådan lärare som avses i 2 kap. 18 § skollagen som huvudregel endast får bedriva undervisning ett år i sänder, att detta i normalfallet bör vara till terminens eller läsårets slut och att huvudmannen efter denna tid är skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (Prop. 2009/10:165 s. 653).

I förarbetena betonas vidare att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn, som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. (prop. 2009/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att ge eleverna undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Av tillsynen framgår att flera lärare på skolenheten saknar legitimation eller behörighet för de ämnen eller årskurser de undervisar i. Skolenheten har vidtagit utbildningsinsatser och rekryteringsförsök i syfte att öka andelen undervisning som ges av legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgår att undervisningen i biologi, kemi, fysik och teknik i årskurs 4 bedrivs av icke legitimerad lärare. Vidare framgår att huvudmannen inte har gjort ansträngningar för att rekrytera behöriga och legitimerade lärare i ovanstående ämnen och årskurs under det senaste året, trots att undervisningen under längre tid än ett år har bedrivits av lärare som saknar behörighet i ämnena. Detta är en brist.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav gällande att endast den som har legitimation får anställas som lärare utan tidsbegränsning och vad gäller huvudmannens beslut i de fall en person som avses i 2 kap. 18 § skollagen ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader.

Elevers medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av samtliga intervjuer framgår att eleverna inte medverkar i arbetet med att upprätta, se över eller följa upp planen mot kränkande behandling. Av intervjuer med representanter från elevhälsan och rektorn framgår att anledningen till detta är att ett förändrat arbetssätt har använts vid upprättande och översyn av aktuell plan mot kränkande behandling.

Av samtliga intervjuer framgår att det inte har genomförts trygghetsvandringar med eleverna inför framtagande av nuvarande plan mot kränkande behandling. Eleverna har inte heller svarat på någon elevenkät kopplad till planen mot kränkande behandling eller på annat sätt varit delaktiga i arbetet med denna plan.

Rättslig reglering

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande

ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att eleverna ska vara delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling.

Av utredningen framgår att det finns en aktuell plan mot kränkande behandling på skolenheten. Skolinspektionen bedömer att planen mot kränkande behandling inte har upprättats, setts över eller följts upp under medverkan av eleverna vid skolenheten, vilket är en brist.

Att eleverna, efter förmåga, är delaktiga i detta arbete är viktigt både för att huvudmannen ska få del av elevernas uppfattningar och perspektiv och för att skapa en ökad förståelse hos eleverna för huvudmannens förebyggande arbete mot kränkande behandling.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Friskolan Asken Aktiebolags verksamhet vid Friskolan Asken uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt elevernas medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Friskolan Asken Aktiebolag att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Förebyggande arbete för att skapa trygghet samt upprättande av och innehåll i planen mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framkommer att de känner sig trygga på skolan men att det är få lärare ute i korridorerna på rasterna. Det finns lärare att vända sig till om något händer. Lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger att de delar elevernas bild av att skolan generellt upplevs trygg.

Av samtliga intervjuer framkommer att elevernas uppfattning om trygghet följs upp via enkäter och i det arbete som skolan kallar portfoliogrupper. Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och elever framkommer att analyser

som skolledningen har gjort tillsammans med personal resulterat i att det inför nuvarande läsår genomförts åtgärder i form av en satsning med klassresurser för årskurs 4–6, ett arbete för att skapa tryggare stadieövergångar samt öppnande av ett skolkafé. Det finns ett trygghetsteam på skolan som arbetar både förebyggande och åtgärdande med tryggheten på gruppnivå.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framgår att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling. Av dokumentstudier framgår att planen bland annat innehåller åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. Vidare innehåller planen en redogörelse för hur tidigare års planerade åtgärder har genomförts och en bedömning av utfallet av dessa åtgärder.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 6-8 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom dessa områden. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Agera vid och anmäla uppgifter om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att all personal på skolan agerar om de ser eller får kännedom om en möjlig kränkning.

Av samtliga intervjuer framgår att alla uppgifter om kränkande behandling som kommer till personalens kännedom anmäls till rektorn. Anmälan görs via ett digitalt system vilket gör att huvudmannen får kännedom om alla

anmälda kränkningar och detta system möjliggör även för huvudmannen att kunna följa upp att utredningar slutförs.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § andra stycket skollagen).

Av skollagen framgår vidare att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Av skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. (6 kap. 10 § skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. Det anges även att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. (Lgr 22, 2.1 Normer och värden).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom dessa områden. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Kajsa Holmqvist Risto

Beslutsfattare
Signerat av: Kajsa Holmqvist Risto

Sofia Kåberg

Föredragande
Signerat av: Sofia Kåberg